

Takdim

Türk tarihinin son birkaç yüz yıllık devrinin siyasi, askeri ve diplomatik yönlerden en önemli kısmını Rusya ile olan münasebetleri oluşturmaktadır. Nitekim Büyük Petro (I. Pyotr)'dan itibaren I. Dünya Savaşı da dahil olmak üzere iki ülke arasında özellikle savaş meydanlarında çok sayıda karşılaşma vuku bulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti devrinde de siyasi ve diplomatik ilişkiler tarihten süzülüp gelen süreçteki sıcaklığını devam ettirmiştir. Özellikle 2000'li yıllardan sonra Türkiye ve Rusya arasında yapılan anlaşmalar neticesinde gözle görülür bir yakınlaşma meydana gelmiş ve bu durum siyasi, ekonomik, askeri, turizm, eğitim ve bilim alanlarında kendini göstermiştir. Günümüzde karşılıklı olarak her iki ülke de bilim uzmanlarının yetişmesine imkan sağlamak ve bilimsel faaliyetleri desteklemektedir. Hal böyle olunca Rusya'da Türkçe bilenlerin sayısının arttığı gibi Türkiye'de de Rusça bilenlerin sayısı artmaktadır. Bu noktayı nazardan yola çıkarak *Türkiye Rusya Araştırmaları Dergisi (TRAD)*, Rusya üzerine bilimsel çalışmalar yapan araştırmacıların makalelerini bilim dünyasına duyurmak amacıyla yayın hayatına başlamıştır.

Derginin ilk sayısında dört makale ve bir kitap incelemesi yayımlanmıştı. İkinci sayı ise alanında uzman araştırmacıların kaleme aldığı altı makaleden oluşmaktadır. Bu makaleler kronoloji dikkate alınarak sıraya konulmuştur.

St. Petersburg Devlet Üniversitesi Tarih Enstitüsü'nde doktora eğitimine devam eden Vitaliy Bronnikov, "**Rusların Erken Dönemde Sibiryaya ve Çin'e Nüfuz Etme Tarihleri: Portekizli Korsan F.M. Pinto'nun XVI. Yüzyılda Ruslarla Karşılaşması Hakkında Verdiđi Bilgiler**" başlıklı makaleyi kaleme almıştır. Yazar bu makalede Portekizli Korsan F. M. Pinto'nun Çin'deki Ruslar hakkında yazdığı notların tarihi incelemesini yapmıştır. Bronnikov makalesinde, F. M. Pinto'nun yaşadığı maceralar sırasında karşılaşmış olduğu Ruslar hakkında yazdığı "seyahat" bölümlerinin çevirilerini de yapmıştır. Ayrıca bazı tarihçilerin konuyla ilgili farklı bakış açılarını karşılaştırarak büyük Sibiryaya keşfinin öncesinde Rus elçilerin veya tüccarların hangi şartlar altında ve hangi amaçla Çin'de bulduklarını açıklamıştır. Yazar çalışmasında konuyla ilgili bazı rivayetlere de yer vermiştir. Rusların kökeninin ne olduğu ve bu karşılaşmanın Çin'in veya diğer rivayetlere göre

* Dr., Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, İstanbul/TÜRKİYE, E-mail: oguzhan0037@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2396-6022.

Sibirya'nın neresinde gerçekleşmiş olabileceği hakkındaki sorulara cevap aramıştır.

Dr. Hatice Karımov, "**Türkistan'da Rus Kolonizasyonunun İdari Sahaya Yansması: Volost Yöneticiliği**" adlı makalesinde Rusya'nın Türkistan'da uygulamaya çalıştığı idari yönetim sistemini incelemiştir. Bu sistem 11 Temmuz 1867 tarihli Sır Derya ve Yedisu oblastlarının idaresi hakkındaki geçici nizamname tasarısıyla yürürlüğe konmuş ve buna göre; oblast ve uyezd düzeyinde tüm sivil yönetim, askeri yöneticilerin elinde toplanmıştır. Kırsal nüfus ise yerli halk sakinlerinin seçtiği volost yöneticileri ve aul aksakalları tarafından yönetilmiştir. Bu sistemde elbette volost yöneticileri ve aul aksakalları Rus idaresinin onayıyla yönetici konumuna gelmişlerdi. Yazar bu süreci ele aldıktan sonra yürürlüğe konmayan 1871-1873 ve 1883 yılı Türkistan Genel Valiliği'nin idaresi hakkındaki nizamname tasarılarını inceleyerek, seçim sistemi ve yöneticilerin görevleri açısından yaşanan değişimleri ortaya koymaya çalışmıştır. 1917'ye kadar yürürlükte kalan 1886 yılı Türkistan Krayı'nın idaresi hakkındaki nizamnameyi volost yöneticiliği özelinde incelemiştir. Son olarak Senatör F. Girs'in teftiş raporunu incelemek suretiyle yeni seçim sisteminin, günlük hayata yansımalarını değerlendirmiştir.

Kırıkkale Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden Dr. Merve Suna Özel Özcan ile Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Siyaset ve Sosyal Bilimler Bölümü'nde doktora eğitimi sürdürmekte olan Ravşan Goziev, "**XIX. Yüzyıl'da Doğu Asya'da Rus-Japon İmparatorluklarının Güç Mücadelesi: 1905 Rus-Japon Savaşı**" adlı makaleyi kaleme almışlardır. Yazarların bu çalışması, Uzak-Doğu'daki gelişmelere odaklanarak, bölgede Rus ve Japon imparatorluklarının karşılıklı güç mücadelesine yoğunlaşmaktadır. Bu konunun çalışılma amacı, bu iki tarihsel gücün bölgelerinde kendilerini dönemin önde gelen güçleri statüsüne çıkarma çabalarıdır. Bu noktada özellikle Japon İmparatorluğu'nun Asya-Pasifik Bölgesinde gerçekleştirdiği modernizasyon ile sömürgecilik arayışına girme hedefi dikkat çekmektedir. Aynı şekilde Rusya İmparatorluğu'nun da sanayi gücü olma hedefi ile bir takım adımlar attığını görüyoruz. Nitekim bu çalışmada Rus ve Japon imparatorluklarının bölgedeki üstünlük mücadelesini ve bu iki gücün karşılıklı yaşadığı rekabeti bulabileceksiniz.

Rusya Devlet Tarih Arşivi (St. Petersburg) uzmanlarından Andrey Bogomolov, bu sayıda "**Kutsal Sinod'un 'Özel Maddi Kaynakları': Duma Monarşisi Dönemi Rusya'sında Devlet ve Ortodoks Kilise İlişkileri Meselesine Dair**" başlıklı makaleyi kaleme almıştır. Dergimizin birinci sayısında "Duma Monarşisi Dönemi Rusya'sında Devlet-Kilise İlişkileri:

Zugzwang Kanunu" konulu makale ile 1906-1917 yılları arasında Rusya'da dini ve siyasi otoritelerin devlet ve kilise arasındaki anlaşmazlıkları çözme girişimlerini inceleyen Bogomolov, bu çalışmanın devamı niteliğindeki yeni makalesiyle dergimizin ikinci sayısına katkıda bulunmaya devam etmektedir. Yazar, yeni makalesinde 1906-1917 yılları arası dönemde devlet ile Ortodoks Kilisesi'nin mali ilişkileri üzerine eğilmiştir. Bogomolov'un bu çalışması Kutsal Sinod'un "özel maddi kaynakları", onun mali hesap verme düzeninin belirlenmesi ve bu konuyla ilgili daha pek çok meseleleri incelemekte olup Duma Monarşisi Dönemi Rusya'da Ortodoks Kilise'nin mali durumu ve devlet bütçesinden harcamalar üzerindeki kontrolün özellikleri hakkında önemli bilgiler vermektedir. Bu haliyle makale, özellikle yazarın ilk sayıda kaleme aldığı makalesinden sonra okunduğunda birbirinin mütemmimi olmaları hasebiyle okuyucu için oldukça faydalı olacaktır.

Ardahan Üniversitesi Tarih Bölümü'nden Dr. Öğr. Üyesi Eray Bayramol, "**Rus Diplomatik Belgelerine Göre Birinci Dünya Savaşı'nda Romanya'nın Tarafsızlığı Meselesi**" adlı makaleyi kaleme almıştır. Yazar bu çalışmada, Birinci Dünya Savaşı'nda Romanya'nın tarafsızlığı ve sonrasında İtilaf Devletleri saflarında yer alışı ile ilgili Rusya'nın gerçekleştirdiği girişimleri, Rus diplomatik raporlarının ışığı altında ortaya koymaya çalışmaktadır. Birinci Dünya Savaşı'ndan hemen önce Romanya ile ittifak kurmak amacıyla Osmanlı Devleti'nin temsilcileri Romanya'ya zaman zaman ziyaretler gerçekleştirmişlerdir. Bu maksatla 1914 yılında Talat Paşa Romanya'yı iki defa ziyaret etmiştir. Dolayısıyla bu makalede Romanya ile ittifak kurmak veya Romanya'yı savaşın içine çekmek isteyen ülkelerin hamlelerini okuyabilirsiniz.

Gümüşhane Üniversitesi Tarih Bölümü'nden Arş. Gör. Eray Demirli'nin kaleme aldığı "**Kafkasya'ya Dair Bir Yayın: Kafkasya Birlik Mecmuası (1970-1972)**" başlıklı makale bir dergi incelemesidir. Yazar bu derginin amacının Türkiye Cumhuriyeti'nin izlediği siyasetin takipçisi olmak, Türkiye Kafkas Abhaz-Kültür Derneği'nin faaliyetlerini duyurmak, Kafkas halklarının birlik ve bütünlüğünü sağlamak olduğunu belirtmektedir. Dergide; Kafkasya'nın tarihine, kültürüne, bu coğrafyada yaşamış önemli şahsiyetlere, Türkiye'nin siyasal tarihine Çarlık Rusya'sı ve Sovyetlere yönelik yazılar yayımlanmıştır. Bununla beraber daha çok Abhazya ve Abhazlar üzerinde durulmuştur. Dolayısıyla; Abhazya tarihi, kültürü ve edebiyatı üzerine yazılan yazıları bu makalede görmek mümkündür. Bunun yanında düzensiz olmakla beraber dergide, sağlık ve din konularına yer verilmiştir. Kısacası *Kafkasya Birlik Mecmuası*'nda yer alan ve yazarın titiz değerlendirmesinden süzülen daha pek çok konuyu bu makalede bulabilirsiniz.

Türkiye Rusya Araştırmaları Dergisi'nin ikinci sayısında makaleleriyle bilime katkıda bulunan değerli yazarlarımıza ve bilimsel hakemliklerine başvurduğumuz kıymetli hocalarımıza teşekkür ederiz.

İstanbul, Aralık 2019